

СРПСКО-ХРВАТСКО НАСЕЉАВАЊЕ ПО ШТАЈЕРСКОЈ

Даворин Трстењак писао је професору градачког Универзитета Д-р Х. И. Бидерману, да је још 1844. г. приметио: како се тип људи у неким селима Дравског Поља, између Марибора и Птуја, прилично разликује од општег словеначког типа по околним брдским селима. Он је најме опазио, а нарочито у селу *Скоке-Добровци*, да је у многих људи стас виткији и косе тамније, па је то схватио као особине српскога типа. Уз то и име Скоке које је изведено од Ускок-Ускоци, као и многа српско-хрватска презимена на -ић и -вић по тим селима, још су га јаче утврдила у уверењу, да су ти људи потомци старих српских насељеника у Штајерској.

Осамдесетих година прошлога века пошло је за руком професору Бидерману, да нађе, већином у Штајерском Земаљском Архиву у Грацу, неколико докумената врло важних за расветлење тога питања. Њима је несумњиво утврђено: да је Скоке (Skoggen, Skoken — Usgoggen Hof), са још неколико других места у источној Штајерској, у другој половини XVI. века заиста насељено било Србима и, као привилеговано војничко добро слободно од сваког данка, припадало неколицини ускочких војвода и њиховим породицама. Том приликом професор Бидерман је установио и то, да потомци тих војводских породица не живе више у Штајерској; али је уједно привео извесан број карактеристичних презимена из крајева око Рогатца, Птуја, Орможа и Љутомера по којима је извео закључак, да су носиоци њихови несумњиво потомци старих српско-хрватских досељеника у те крајеве.¹

Прикупљајући, последњих неколико година, грађу за историју миграција нашега народа, нашао сам прилично нових података и за историју насеља наших по Штајерској. Ти нас подаци уверавају: да је српско-хрватских насеља по Штајерској било много више него што је то до сада познато било; да су почела много раније, можда и више него читав век, пре ускочких насеља; да у великој већини асимиловани потомци и данас живе у Штајерској и да су многе породице задржале трајан траг свога порекла у својим старим патронимичким и топонимичким презименима или га оставиле у карактеристичним називима многих насељених и ненасељених локалитета по разним крајевима Штајерске. Шта више, за један број старих досељених породица, могу се по тим изворима установити не само области него и места из којих су емигрирале у Штајерску.

Прва јача српско-хрватска насељавања по Штајерској збила су се, по свој прилици, у првој половини XV. века, под утицајем графова Цељских. Ови су тада били најмоћнија властела и владали врло многим пространим имањима и градовима, не само по Штајерској, Корушкој, Крањској, Истри и Аустрији, него и по Хрватској и Славонији. Да очувају та своја имања и прошире власт своју, о чему су они врло ревностно се старали, требала им је знатна војска. Као посада у градовима она је имала дужност, да одржава дисциплину међу властеоским пода-

¹ Dr. Bidermann, Die Serbenansiedlungen in Steiermark und im Warasdiner Grenz-Generalate, u Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark (1883) св. XXXI. и у Стражилову за 1888 г.

ницима и увек буде спремна, да води борбу с четама околне властеле; а тих борба било је у оно доба врло често.

Тесне родбинске везе графова Цељских са босанским краљевима и србијанским деспотима из прве половине XV. века пружиле су Цељским могућност, да за своје најамничке чете добију и знатан број Босанаца и Србијанаца. Историјски документи уверавају нас, да су се они заиста користили тим односима и, особито за Улриха II., многе своје градове поверили Србима. Тако је на пр. познато, да су Срби из Деспотовине — *Rasciani*, око 1447. г. и доцније а можда и пре, сачињавали језгро војничке посаде у Цељским градовима: Медведграду код Загеба, Раковцу код Врбовца и у оба Калника код Крижевца; а већ 1439. г. у борби Цељскога са надвојводом аустријским Фридрихом и бискупом од Кршкога (*Gurck*) одликовао се нарочито један *Босанац* (*Wossner-Bosnier*), као што нас извештава Цељска Хроника.²

У другој половини XV. века истичу се и на управном и социјалном пољу у Штајерској поједини људи са именима и презименима, која указују на њихово српско-хрватско порекло. Тако на пр. помиње се 1463. и 1464. као заслужни председник општине цељске Иван *Бокалић*, а 1477., 1481.—1483. г. *Маринко*³ прозвани *Fünfzehen* такођер у Цељу.⁴ Лако је могуће да су ово били синови или унуци најамника Цељских или њихових саплеменика; јер је врло вероватно, да су многи најамници из Босне и Србије, а нарочито из ближе Босне, довели са собом или доцније преселили и целе породице своје, рођаке и пријатеље, те их сместили по пространим имањима својих господара у близини градова где су они служили. То је тим вероватније, што је тада у Штајерској знатно боље било и много се мирније живело него у Босни и Србији, где је с провалама турским и цео социјални и економски живот из основа пољуљан био, а државни се већ клонио коначном паду.

Можда су већ из тога или нешто доцнијег доба и насеобине неке око главних градова у Штајерској, чија нас имена и данас сећају Босне и Србије. — Такова су на пр. за Босну села и засеоци: *Ливањци* и *Вареш* у окружју птујском, *Бања Лука* (*B. Loka*) и *Модрич* у окружју цељском, *Бунчани*, *Кључаровци* и *Кокорићи* у окружју љутомерском, а *Добрич* и *Јајце* у окружју Словењи Градец. У североисточним окружјима сретамо се опет чешће с именима места посталим од *Ratz*, *Reize* — Рашанин, Србијанац. Такова су: два засеока *Ratzenberg*-а или Рацка Врха у срезу Радгоња, *Ratzenau* заселак у срезу Мическ, *Ratzerberg* и *Rutzerhof* засеоци у срезу Марибор, *Rutzberg* заселак у срезу Лајбниц, и *Rjaz* и *Reizengraben* засеоци у окружју Градац.⁵

С падом Босне и Херцеговине (1463. и 1482. г.) под власт Турака почело је снажно емигрирање из тих области наших, како више и ниже властеле тако и многих њихових кметова. Виша је властела ускочила знатним делом у Италију, а нижа и кметови у суседне области Хрватске, Славоније и Угарске. Међу најзнатнијим емигрантима у овим крајевима био је Владислав Херцеговић, син херцега Стјепана. Он се са породицом својом населио готово на граници Штајерској, у граду Кал-

² J. W. Valvasor, Die Ehre des Herzogthums Krain, Rudolfswerth 1877., св. IV. стр. 398 и A. Gubo, Geschichte der Stadt Cilli, Graz 1909., стр. 117.

³ Име *Маринко* носи и данас један заселак катастралне општине Сливно у окружју Цеља. — Spezialortsrepertorium der österreichischen Länder. IV. Steiermark, Wien 1917., стр. 26. 5—14.

⁴ A. Gubo, Gesch. d. Stadt Cilli, стр. 117, 182, 184 и 185.

⁵ Spezialortsrepertorium, IV. Steiermark.

нику, некадашњем добру грофа Улриха Цељског и жене му Катарине Бранковићеве. То властелинство, уз друга имања по источној Славонији, даровао му је краљ Матија, те је остало у рукама његових потомака све до 1537. године. Нема сумње да је са Херцеговићима преселило и нешто њихових поданика, јер у списима из тога доба сретамо по том њиховом властелинству многа типична херцеговачка презимена, која се и данас налазе већином по истим старим селима. А пошто у пописима кметова од 1552. и 1553.⁶ по пограничним властелинствима штајерским око Ормажа и Птуја налазимо нека иста и слична презимена, то је вероватно, да су се тада неки Херцеговци населили и по источној Штајерској. Није искључено, да су том приликом насељена и села *Ниварци* и *Хајдини* код Птуја; јер су Херцеговци у то доба већином још Богомили били, па ваљда неки као такви дошли међу римокатоличке Словенце, иако су Херцеговићи већ раније приступили римокатоличкој вери.

Почетком XVI. века пребегао је из Далмације Ritter Marco von Cliss са својим људима. Он је одмах примљен у аустријску службу, у главном на трошак Штајерске, и постављен је за шефа догласничке организације из Турске. Изгледа, да се он заједно са својим људима настанио у Штајерској, где је и погинуо 1515. г. у дворцу *Брежице* (Rann) на Сави, од побуњених сељака, са *villqueter Edlleit von Crabaten*.⁷ А када је, после пада Јајца и Удбине, и сва Хрватска до Капеле пала у руке Турцима (1528. г.), тада је из тих области многа мања властела пребегла већим делом у Крањску и Славонију, а мањим делом и у Штајерску. Ти су људи убрзо остали без срестава за живот, па како су многи од њих имали коње и оружје, то су се врло радо одазвали 1530. г., на позив Штајерске земаљске управе, да ступе у најамничку коњицу. Но Штајерска је требала тада само 600 коњаника, а пријавило их се 1110. Стога је учињена селекција и одабрани пристали су да служе за месечну плаћу од 2 форинта,⁸ иако се у то доба коњаницима плаћало обично по 4 фор. на месец. Остали су, по свој прилици, уписали се у пешачку најамничку војску — у тако зване *харамје*.

Вероватно је, да су у то доба постала у Штајерској нека насеља која носе хрватско име, као: *Hrovate* заселак у окружју Коњице (Gopobitz), где се налазе и још два данас ненасељена локалитета под именом *Hrovath*,⁹ затим *Kroatenwirth* заселак у окружју Цеље, те село *Krobathen* и два заселка *Ober* и *Unterkrobathenberg* у срезу Мическ. Места *Kraubath* у окружју Deutschlandsberg, те *Kraubath* и *Kraubathengraben* у окружју Леобен сигурно су ранијег порекла.

У Штајерском Земаљском Архиву у Грацу налази се и маса пописа најамничке војске плаћане од штајерске земаљске управе, уз пописе оружаних кметова са пограничних властеоских добара. — Успео сам да прегледам један део тих пописа од 1540.—1555., па сам у њима нашао врло занимљивих података за историју миграција нашега народа у доба најјачег освајања турског по Угарској, Славонији и Хрватској. Подаци ти знатно проширују и попуњују, а донекле и исправљају Бидерманову сту-

⁶ Militaria у Штајерском Земаљском Архиву у Грацу. — Пописи оружаних кметова Анкенштајна, Орможа (Friedau) и др.

⁷ Mittheilungen des Historischen Vereines für Steiermark. Graz 1891., св. XXXIX, страна 10¹.

⁸ Поводом тим врховни војни заповедник Х. Кацианер пише: Wir haben warlichen die pesten gesellen, so in Crabatn sein, da erhalten (на и. м. стр. 17.²).

⁹ Специалкарта Rohitsch und Drachenburg. — Први западно Vodruše, а други југозападно Kolobja.

дију о старим српским насељима по Штајерској. Они нам пружају масу презимена патронимичких и топонимичких, по областима и местима из којих су најамници долазили, не само војвода и других војних старешина, као код Бидермана, него и простих војника у служби Штајерској и кметова, наоружаних за одбрану, у пограничним крајевима источне Штајерске. — Тако нпр. међу лакоом коњицом и пешацима, званим харамијама, сретамо у овим пописима доста често, поред презимена *Хорваш* и *Крабаш*, и презиме *Бошњак*, *Сербљин*, *Рац*, *Раџић*, *Сремац*, *Посавец*, *Пребег*, *Ускок*, *Ускочић*, *Влах* и др.; или: од *Срема*, од *Херцеговине*, од *Винодола*, од *Пољца*, од *Цешине*, од *Саве*, од *Драве*, од *мора* итд.¹⁰

Занимљиво је, да се презиме *Бошњак* сретла сразмерно најчешће. — Тако се међу харамијама помињу: *Бошњак* Михајло, Иван, Илија и Павле 1542. г., Андреа 1546. г., Лука 1551. г., те Иван, Марко и Лука 1555. г.; а међу лакоом коњицом: *Бошњак* Гргур, Стеван и Михајло 1542. г. у чети капетана Керечењија, Андрија, Јанко, и Никола, са 2, 3 и 6 коња 1546. г., Ђорђе са 6 коња 1552. у чети Ивана Маргетића, те два Томаша, Мартин, Иван, Јанко и Франко, са по 2, 3 и 4 коња 1555. г. под разним заповедницима. Уз то, нема сумње да су, поред војних старешина *И. Алапића* и *Б. Хрковића* од *Зајезде*, босанско-херцеговачког порекла били и коњаници: *Јајчанин* Блаж 1542., Антоније, Балаш и Валента 1546., Антоније, Ферко и Павле 1555.; *Кључанин* Никола и *Кључар* Мартин; *Копљари* Петар, Гргур, Иван, Михајло и Мартин, те *Рибничани*, *Пливљани* и *Хумљани* као и *Крдићи*, *Косјерићи*, *Саудаље*, *Кукуљевићи*, и *Модрићи*; а можда и *Мушићи*, *Муштафе*, *Перхашти*, *Диздарићи* и др. по списку од 1542. г. и даље.

Презиме *Сербљин* носе у тим пописима харамије Ђорђе и Стеван, те коњаник Иван, у чети Аланићевој 1542. г. Презиме *Рац* сретла се нешто више. Њега носе сами коњаници. Тако Иван и Ђорђе 1542. г., у чети Ивана Хорвата, Фаркаш и Петар са по 2 коња 1555. у чети Раткоја и Секеља, те *Радић* Петар са 3 коња 1555. у чети *И. Алапића*. И Презиме *Сремац* беше прилично заступано међу најамничком коњицом и пешадијом. Тако се међу коњицом помињу: *Сремац* Амвросије 1542. у чети капетана Керечењија, Димитрије са 20 својих коњаника 1552. г. у чети Ивана Маргетића и Вук са 3 коњаника 1555. у чети Маргетићевој; а међу пешацима помиње се: *Сремац* Матиаш и Павле 1546., Павле 1551. и Петар војвода 1555., те Симон и Гргур од *Срема* 1546. и 1555. — Можда су са тим најамницима у сvesи и села и засеоци *Срем* у срезу копривничком, *Сремић* и *Дунај* у срезу Брежице (*Rann*)¹¹ и *Земун* у срезу Крапина.¹² А није без интереса напоменути, да је у другој половини XVI. в. *сремски* насловни бискуп био генерал паулинског реда и становао у Лепоглави близу штајерске границе.¹³

Но од свих крајева наших у ово доба, око половине XVI. в. Славонија је дала највећи број најамника у служби Штајерској. — То је сасвим и разумљиво кад се сетимо, да је она баш у то доба, после пораза Кацианарева и погибије последњег српског деспота Павла Бакића код Горјана 1537. г., убрзо сва потпала под Турке. Штајерци су тек тада осетили сву опасност, која прети њиховој земљи. Стога приступају одмах озбиљној организацији одбране и сваке године узимају све више наших

¹⁰ Militaria у Штајер. Земаљ. Архиву у Грацу. — Платни листови најмљене коњице и харамија од 1542, 1546, 1551, 1552 и 1555. г.

¹¹ Spezialortsrepertorium, IV. Steiermark, стр. 135 и 136.

¹² Repertorij prebivališta Kraljev. Hrvatske i Slavonije 1903., стр. 48 и 61.

¹³ Starine Jugoslov. Akademije XIX. стр. 54.

избеглица у своју плаћеничку војску на место Немаца и Шпањолаца, који су дотле најмани и за борбу против Турака.¹⁴ Па како су у то време највише пристизали бегунци из Славоније то су они и најмани најлакше и уз најповољније услове; те зато и видимо по платним списцима штајерских најамника највише војника, који добегоше из поробљених и освојених славонских градова и разних мањих утврђења. Нарочито их је било од Брода доспотова и градишкога, Борове и Брезовице, Беле Стене, Добре Куће, Велике, Сирча, Сопја, Ступчанице, Пакраца, Кобаша и Церника, те од Горјана, Ђакова, Пожеге, Осека, Валпова, Михољца, Воћина, Нашица, Ораховице, Вировитице и Илове, као и из многих места преко Илове.

Хрватска је имала своју Крајину, коју је већином Крањска издржавала, па се зато, и због близине, много више Хрваћана населило по Крањској, као и многи Ускоци од Бихаћа и Сењске Крајине. Али их је било и у Штајерској. Тако се у поменутим пописима помињу најамници и од Сиска,¹⁵ Јасеновца, Костајнице, Храстовице, Петровине, Бушанића, Гребена, Модруша, Магорића, Крбаве и Реке, те од Клокоча, Поседарја, Стубице, Десинића и других неких места.

Као што су немачки најамници, а донекле и спањолски, чије отаџбине не бежу ни близу у тако тешком положају, често остајали и стално се насељавали по Штајерској, тако су и наше избеглице, чију су домовину Турци поробили и заробили, ступавши у штајерску службу често пресељавали у њу не само породице него и рођаке и пријатеље своје. А војне старешине на Крајани — Унгнад, Секељ, Херберштајн и други, који су имали своја властелинства по Штајерској, примали су те бегунце врло радо и насељавали их по својим селима, у којима је можда бивало и старијих српско-хрватских насељеника. Зато по тим имањима већ 1552. г., налазимо масу оружаних Кметова са нашим презименама.¹⁶ Тако на пр. међу Херберштајновим поданицима око Птуја бежу наоружани: Бабић, Бабосек, Бабовић, Братан, Бунешаћ, Гашпарић, Грлица, Грумец, Јакупић, Калабић, Крабат, Крижан, Кружић, Клеменчић, Марчинковић, Неделко, Правда, Радоња, Сајко, Сисек, и др.; а на имању тадашњег главног заповедника на Словенској Крајини (Windisch Granitz) баруна Луке Секеља, у властелинству Ормож, имали су оружје: Борковић, Божић, Вајда = Војвода, Видић, Газивода, Доброта, Иванић, Иванушић, Кирић, Ковачић, Кробат и Хорват, Лах у значењу Влах-Србин, Недељко, Новачић, Обран, Обровец, Павлинић, Павша, Павлић, Предан, Спахија и Чић-србохрватски Влах из Далмације или Истре, поред Хафнера, Вебера, Циглера, Дурлиха и других.¹⁷ У исто доба налазили су се на другом Секељевом добру Анкен-

¹⁴ Dr. Bidermann, Steiermarks Beziehungen zum kroatisch-slavon. Königreich im XVII. Jahrhunderte у XXXIX свесци Mittheilungen d. histor. Vereines für Steiermark, стр. 25 и д. — Занимљиво је, да су доњааустријске замље при раду на тој организацији обране послале 1540 г. у Шлеску, да тражи помоћи од ње и других горњааустријских земаља, као свога посланика, Herrn von Boskowitzsch — Czernahora (на и. м. стр. 32—33.).

¹⁵ У Штајерској у окружју Радоње, а у општини Јурјовци, један заселак носи име Süsssek; а два заселка у окружју Марибор имају име Пожега и Осек (Orts-repertorium).

¹⁶ Штајерски Земаљ. Архив у Грацу, Militaria ex 1552 и 1553. г.

¹⁷ Опажа се како је у тим пописима оружаних кметова сразмерно врло мало људи са чисто словеначким обликом презимена; а то, по свој прилици, потиче отуда што стари кметови Словенци нису имали свога оружја. Нови досељеници Србо-Хрвати, Немци и Шпањолци, као бивши најамници, донели су га собом; али ни они га нису имали довољно. Стога од 163 оружана кмета на Херберштајновом имању Guttenhaag само је 71 имао пушку, 48 копље, 39 мач, 3 сабљу и 2 хелебард (Штај. Зем. Архив, Militaria 1552.).

штајн, између Птуја и Марибора, поред других и ови наоружани кметови: Бродњак, Вогринић, Вајдић, Видовић, Волчић = Вучић, Дубонић, Иванишевић, Илинић, Мариаш, Марин, Маринчић, Миклошић, Јурић, Керовић, Корен, Крижанчић, Павлић, Павлиновић, Пацко, Пауловић, Петровић, Плавец, Савец, Скок = Ускок и Шпањол.

Ваља нагласити, да већина српско-хрватских војника што беху у служби штајерској није се стално настанила по Штајерској, већ су остали на Крајини у суседној Вараждинској Жупанији и остацима старе Крижевачке Жупаније око градова Копривнице, Крижевца и Иванића, па им се потомство доцније раширило и по целој данашњој Беловарско-Крижевачкој Жупанији. Ипак је добар део прешао и у Штајерску где им у пограничним источним срезovima многима и данас живи потомство.

Из поменутих најамничких платних спискова и пописа саставио сам речник презимена, те када будемо имали и речник презимена данашњих породица у Штајерској моћиће се детаљније установити: који су све најамници стално се настанили у Штајерској и где им потомци живе? Но разуме се, да и тада нећемо имати потпуну слику старих насеља наших по Штајерској; јер су многе породице несумњиво током векова изумрле, а неке можда измениле своја стара презимена, и ако се то у овој области ређе догађало. Привешћемо овде само неколико примера, према подацима што их имамо на расположењу, да утврдимо чињеницу, како и данас у неким селима између Марибора и Птуја живе потомци појединих горе поменутих оружаних кметова. — Тако на пр. *Бабићи* живе и данас у селима: Скоке, Св. Марјета, Св. Миклавж, Подова, Сподња Хоче и Срковац у срезу Мариборском; а у колико је мени познато помињу се први пут на штајерској граници међу ускоцима — мартолозима узетим у војну службу 1542. г.¹⁸ Међутим, у самој Босни и Херцеговини има данас 25 села и засеака под именом Бабићи. *Божићи* живе и данас у Св. Миклавжу, а 1542. г., помиње се међу харамијама на Словенској Крајини четник Ђорђе Божић. И тога имена има данас у Босни и Херцеговини 22 села и засеака. *Обрани* су сигурно данашњи Обрановићи у Вел. Сламњаку код Орможа, где су и 1552. били; а Обрановића има још и као православних Срба у бившој Словинској Крајини, данашњој Беловарско-Крижевачкој Жупанији. *Предани* и данас носе исто презиме, а има их у Горњем Хочу и Јешенци. *Пешаровића* беше много међу ускоцима 1542. г., и доцније, а сада се налазе још у Рогози и Св. Марјети; док у самој Босни и Херцеговини има 18 села и засеака тога имена. *Марина* има у Јешенци, а као православних Срба у селима око Копривнице. И 4 села и засеака у Босни носи то име. *Маринићи* живе у Скоку и Догошу. *Калабићи* су несумњиво из Босне, где има 3 села и засеака тога имена; а тако можда и *Газиводе*, *Борковићи* и други чија имена носи и понеколико села у тој области нашој.¹⁹ *Доброте*, *Кружићи*, *Обровци*, *Марчинковићи*, и још неке друге породице, по свој прилици, потичу из Далмације, али ми није познато да ли им потомци још живе у Штајерској. Познато ми је само то да у окружју Коњице (Gonobitz) постоји село Dobrotendorf — Dobriska Vas; а на специјалној карти Роготац — Коње означен је локалитет Krusebitz североисточно од *Рогатца* итд.

Све су ово махом породице сиромашних људи и простих војника, који нису имали нарочитих повластица, те су били подвргнути властеоском праву својих господара, који су већином били и крајишки заповед-

¹⁸ Штајер. Зем. Архив, Milit. 1542.

¹⁹ Реперториј настањених места Босне и Херцеговине, по попису од 1910., још недоштампан.

ници. Али осим тих била је и једна друга врста српских насељеника у Штајерској, и ако у врло ограниченом броју. То беху имућни и слободни људи, већином војводе и угледни догласници у службу крајишкој: О њима је водио бригу и сам цар, па су за њих купована нарочита имања и предавана им у потпуно слободно власништво. А каткад су и они сами куповали таква имања, пошто би за војничке заслуге своје добили аустријско племство и с њима стекли право на то. — О њима нас је први обавестио професор Бидерман, прикупивши главне податке.²⁰

Штајерци су нерадо гледали ове насељенике и настојали да им онемогуће боравак у својој земљи. Узроци томе беху разни, а понајвише раалика у вери и властице, по којима су ти Срби ослобођени били од пореза и сваког другог данка. — Прости војници и кметови, који су се убрзо и вером и правима изједначили са староседеоцима, нису наилазили на такав отпор и брзо су асимиловани.

Једно од најјачих слободних насеља било је *Скоке* у мариборском срезу. — То је добро купљено 1555. г., за ускочке старешине, које је цар Фердинанд I. позвао и примио у своју службу на Словинској Крајини. Ту су они населили своје породице, а изгледа да су имали и своје поданике — кметове, који су им земљу обрађивали. Двадесет и две године после тога помињу се у једном спису као власници и поседници земаља у Скоке — Добровци војводске породице: *Алексића* Раде и Радована, *Бакоша* Ракете и Радослава, *Вранковића* Марка и Павла, *Вукмировића*, *Петра*, *Рашковића* Микеле и *Сладојевића* Ђорђа и Јована. А када је свих пет синова последњега Алексића изгинуло и с њима изумрла та породица у мушкој лози, тада је цар нарочитом донацијом 1588. г., уступио сва њихова добра њиховом зету Ивану Милошу — *Јурашиновићу* војводи од Цирквене, чија је жена дотле становала у Скоке у кући очевој, док јој се муж налазио на изложеној Крајини.

У близини Скоке налази се село *Рогоза* (Rogais) где је тада било доста слободне земље, па су ускоци из Скока и неких околних места молили Дворску Комору, да им се и та земља уступи, јер у својим селима већ нису имали довољно простора. То је било 1570. г., а молбу су потписали, поред по једног представника породица Алексића, Вранковића, Вукмировића, Ратковића и Сладојевића из Скока, још и *Мали* Ратко, *Мишљеновић* Радослав и *Новаковић* Ратко. Позивали су се и на своје нарочите војничке заслуге од 1552. г., када су ступили у цареву службу, и успехе своје у бојевима против Турака код Бабоче, Сигета и Св. Леринца у јужној Угарској. Али се Штајерци опреше тој молби тако одлучно, да да ни после три године не могаше у томе успети ни Бакош Ракета и Мишљеновић Радослав, када у име свију поновише ту молбу. Но није искључено, да је и у Рогози већ тада било насељених Срба и Хрвата као непривилегованих кметова, кад се и данас налази тамо доста породица са српско-хрватским презименима, као што су: *Кобианчићи*, *Меглићи*, *Грашићи*, *Станићи*, *Петровићи*, *Видовићи*, *Чурићи*, *Хорвати* и *Томашићи*.²¹

Међутим 1574. године успео је војвода Копривнички, а становник и сувласник Скока *Бакош* Радослав, да купи имање у оближњем селу *Хоче* (Kötsch). — Радослав је тада успео стога што је баш у то доба, са својом браћом Ракетом, Пејаком и Огњаном добио аустријско племство. — Браћа ова помињу се још и 1585. г. у *Хочу* као слободни

²⁰ Види: Dr. Bidermann, Die Serbenansiedlungen, и у Стражилову за 1888 г.

²¹ Zaporedvi seznam posetnidov kot. obč. Rogoza у Razvidnost Zemljiškodavčnega katastra, Maribor.

господари. После тога губи им се траг; али у Горњем и Доњем Хочу има и данас доста потомака старих наших насељеника, као што су: Бабићи, Робићи, Јанчићи, Видовићи, Станићи, Скубићи, Радовићи, Гранићи, Томашићи, Божићко и др.²²

Осим Скока и Хоче, а можда и Рогозе у Мариборском Пољу, било је у другој половини XVI века и још неколико других места по источној Штајерско; у којима су били насељени Срби — ускоци или пребези — као привилеговани власници и поседници земаља. — Тако знамо, да је у месту *Вержеј* (Wernsee) на Мури у окружју Љутомер, био чувени двор знаменитих српских војвода *Маргетића*, звани *Margetitsch Hof*. То је имање још 1552. г., купио Јован Маргетић са братом Плавшом, те су населили ту своје породице, док су они са четама својим били на Крајини између Лудбрега и Копривнице. Јован је био заповедник лаке коњице и у попису коњичких заповедника од 1. маја 1551. г. у Вараждину, он се налази одмах на другом месту после главног крајишког заповедника баруна Луке Секеља, властелина Ормажа и Анкенштајна, упоредо са старом хрватско-славонском и штајерском властелом.²³ Њега су наследили у Вержеју синови му Иван и Лазар са стрицем Плавшом. Плавша и Иван ускоро се одвоје и сасвим преселе у Славонију близу Копривнице, где села Плавшинци и Иванац и данас носе њихова имена. Лазар је међутим 1578. г. допао турског ропства, те Штајерци одмах почеше узнемиравати његову породицу али ју је надвојвода Карло бранио. Но када се после десетак година прочуло, да се Лазар у ропству потурчио, одузето је све имање од породице Маргетића и предато ускочком војводи у Св. Петру код Лудбрега — Николи *Ожеговићу* и његову најстаријем сину. Али после две године узето је то добро и од њега, па предато суседном властелину баруну Херберштајну, иако је Ожеговић све што се могло чинио, да то ускочко имање задржи у својој власти. А ускоци су и после водили рачуна о том добру и полагали право на њега; па су и 1597. г., војвода Блаж Вукелја и Никола Драгобратовић тражили Маргетића Двор за себе, али су и они одбијени.

У чети Јована Маргетића 1552. г. налазио се и *Дробњак* Петар са своја три коњаника; а 28. јуна 1555. г. у чети заповедника лаке коњице баруна Хриштова Унгнада налажаху се три Дробњака — Петар, Владислав и Стеван. Сваки је имао уза се још по једног коњаника. У исто време, на платном списку од истог датума, налазио се један Петар Дробњак и као харамија у чети Балтазара Хржаковића на Копривничкој Крајини.²⁴ На њих нас сећа место *Добронак* у бившој заладској жупанији у Прекмурју крај Лендаве, у правцу Маргетићева Вержеја, које је могло постати и метатезом од Дробњак.

Међу српским насељеницима, што их је Унгнад сместио у *Сржовици* (Scherschowitza), у општини Пониква (Ponigl) окружја целског, налазио се и Ратко *Добрињак* (Dobrinjak). Ратко је 3. нов. 1559. г. добио од цара Фердинанда I. племићке повластице на своја имања у Сржовици. По тим повластицама он и потомци његови беху ослобођени од сваког данка и работе; а за то им је дужност била, да са три лако оружана коњаника пођу у бој у случају великога рата или да сам цар лично пође на војну. — Добрињана је нестало из Сржовице већ крајем XVI. века,

²² Zap. seznam poset. kat. obč. Zgorve i Spodnje Hoče.

²³ Штај. Зем. Архив Грац, Militaria 1551. V. 1.

²⁴ Штај. Зем. Архив Грац, Militaria г. 1552 и 1555, VI. 28.

али нас на њих сећа село Добрина у општини Жусем, у истом срезу само нешто јужније; као и села Добрињ, Добриња и Добриње у Босни.

И у *Ајххофу* (Aichhof) код Птуја било је тада српских насељеника. — То је имање, по наредби царевој откупила штајерска земаљска управа од царског саветника С. Галера за насељење прибега. Били су то одлични догласници из Турске у служби аустријској, па су се тамо компромитовали и морали овамо да преселе са породицама, рођацима и пријатељима својим током лета 1555. г.²⁵ А колико је цар ценио заслуге ових људи види се и из једног његовог доцнијег писма војном заповеднику И. Ленковићу: да те насељенике као многозаслужне људе заштити од оних, који траже од њих порезе и друге дажбине. — Међу овим избеглицама помиње се по имену само Павле Ускок, па се још и 1620. г. зна за неколико ускока око Птуја.

Несумњиво се у Штајерској настанио и Вид *Влах*, који је за Штајерце стекао нарочитих заслуга још 1537. г., приликом измицања њиховог пред Турцима од Осека у Славонији. Ради тога препоручила га је Штајерска земаљска управа цару за награду; а 1542. г. налазимо га у попису заповедника лаке коњице међу најугледнијим војним старешинама у служби штајерској.²⁶

Све овде поменуте војводске породице српске нестале су из Штајерске већ крајем XVI. и почетком XVII. века. — Професор Бидерман истакао је мишљење, да се то збило због тога: што је већина одраслих људи из тих породица изгинула у ондашњим врло честим бојевима и чаркањима на Крајини, а жене и деца оставши без заштите међу иноверним суседима, који их нису трпели већ и због повластица, уклонили су се у крајеве где су се надали да ће мирнији бити. Ово је мишљење у главном тачно, али ваља нагласити да је и сама држава, нарочито после Бручке Либеле од 1578. г., све живље настојала, да Словинску Крајину од Вараждина, Копривнице, Крижевца и Иванића што више макне на исток према Илови.²⁷ Стога су предузимане и све нужне мере, да се та Крајина што гушће насели и што боље осигура; а Дворска Комора предложила је још 31. јуна 1570. г., да се сви најамници пешаци или харамије, што беху насељени по Штајерској, преселе у Крајину где војни заповедник Вид Халек за најбоље нађе. И цео рад државних власти кретао се даље у том правцу; па су заиста и пресељени у Крајину сви ускоци, осим оних који се населише као кметови по разним властeosким добрима.

Већи део ускочких војводских породица пресељених у Крајину одржао се до данас, па им потомци, у већем или мањем броју, живе још већином око оних старих крајишких градова Лудбрега, Копривнице, Крижевца и Иванића, где су им и њихови преци као крајишке војводе са својим четама стално боравиште имали. — Тако на пр. *Вранковићи*, који се пре појаве њихове у Штајерској помињу као ускоци у Сењу 1540. г., а две године доцније као крањски ускоци у служби штајерској, живе и данас у потомцима својим по селима око Лудбрега и Крижевца, и славе Св. Николу као Крсно Име.²⁸ *Рашковићи* и *Новаковићи*, који су такође били сењски и жумберачки ускоци, налазе се и данас око Копривнице,

²⁵ Dr. Šišić, Acta Comititalia II. 440—1.

²⁶ Штај. Зем. Архив Грац, Militaria г. 1542. VI. 15.

²⁷ Mittheilungen d. histor. Vereines für Steiermark XXXIX, стр. 48. и даље (III. Ausbildung der slavonischen Militärgrenze).

²⁸ Шемативам Епархије Пакрачке за г. 1898. у Додатак I. стр. 10. — Са именом *Vranko* означен је један локалитет на ђенералштабној карти, секција Рогатец—Ковје, између Св. Јурје и Св. Рупрехта у окружју Цеље.

Крижевца и Иванића, а славе Св. Стевана, Св. Николу и друге. Вукмировића и Ожеговића има још неколико православних породица око Копривнице; а Сладојевићи се налазе око Иванића, где их је из Штајерске преселио војвода Ђорђе, који је 1572. г. добио аустријско племство за многобројне заслуге на бојним пољанама, а 1597. г. пао у турско ропство. Бакоши су се изгубили из ових крајева или се можда налазе гдегод око Копривнице као римокатолици за које немам података; но 1658. г. помиње се као капетан у Сатмару на Самошу у источној Угарској Гаврило Бакош,²⁸ те није искључено да је то био један од потомака штајерских Бакоша, тим више што се зна да је 1589. г. и један Сладојевић из Штајерске путовао у Ердел. — Почетком ХХ. века налазиле су у Бечу две занатлије с презименом Бакош.²⁹ — Маргетићи такође живе још у старом Варајдинском Генералату или Словинској Крајини, а има их и православних и римокатолика. Православни станују највише око Беловара, те су и данас напредни и подузетни људи. Дробњаки има у том крају само још у Вел. Писаници; а Мишљеновићима, од којих се Радола и Раић помињу и као војници у чети војводе Плавше Маргетића 1555. г., нисам могао да нађем потомака међу данашњим православним становницима у границама старе Словинске Крајине, али их има можда нешто источније по селима у близини Илове, где се налази неколико кућа Мишљеновића са разним крсним именима.³⁰

Није поуздано али је врло вероватно, да је већина ових војводских породица наших пореклом из Босне или Херцеговине, где има по 2, 3 па и 8 и 12 села и засеока, која носе њихово име, а немају у себи увек и породице истоимене са називом села. Уз то, и пут њихов у Штајерску преко Крањске и западне Славоније упућује нас на југозападне области наше као прву постојбину њихову.

Али, и ако су ове војводске породице напустиле Штајерску и нема им више готово ни трага по негдашњим њиховим стаништима, ипак у свима тим местима и многим другим по Штајерској налази се често врло знатан број породица чија презимена јасно указују на њихово српско-хрватско порекло. Кад будемо имали породични речник Штајерске моћиће се то и у детаљима проучавати; а ја могу за сада да обратим пажњу само на један део мариборског среза, где сам из службених порезних књига и поседовних листова могао да побележим сва презимена у 15 села Дравског Поља. У том броју, — поред Св. Марјете, Св. Миклава, Горице, Јешенце, Подове, Рачја, Сливнице, Орехове Васи, Серковца, Догоша и Бахове, — налазе се и она три села старог српског војводског становништва — Скоке, Хоче и Рогоза.

У тим селима, поред чисто словеначких презимена: Бреџник, Добершек, Дворжак, Ерјавец, Франгеш, Хануш, Јереб, Кметец, Корошец, Котник, Кресник и др., налазе се и ова српско-хрватска презимена: Бабић, Блажић, Богатић, Божић, Божићко, Чанчић, Черић, Чурић, Дамјан, Дамјанко, Драшковић, Гобић, Гојчић, Гојковић, Градић, Гранић, Грашић, Јанко, Јанчић, Кобјанчић, Кодрић, Лашић, Марин, Маринић, Марчић, Милошић, Модрић, Пацко, Перко, Петровић, Радановић, Радолић, Радосшек, Рибич, Робић, Ромић, Станић, Полишић, Томанић, Томашић, Улез, Унук, Видовић, Вук, Живко, Жупанић, те Ајтић, Бандар, Беранић, Диканчић, Дивјак, Добић, Фарић, Ферлић, Филипић, Флорјанчић, Грегорић,

²⁸ Dr. Радонић, Гроф Ђорђе Бранковић, Београд 1911., стр. 63.

²⁹ Lehman's Allgemeiner Wohnuns-Anzeiger, nebst Handels- und Gewerbe-Adressbuch für ... Wien. 1905. II. Band — под именом Bakos.

³⁰ Шемат. Еп. Пакрачке, Додатак I. стр. 28.

Хабјанић, Херић, Херцег, Ирголић, Јаколић, Јосефовић, Јурић, Јуршић, Кнафлић, Кнезар, Кметић, Кокол, Корен, Косер, Ковачић, Крајач, Куковић, Кумерић, Логарић, Ловренчић, Лубеншек, Меглић, Месарић, Миклошић, Млинарић, Мохорић, Онић, Озимић, Пакић, Предаи, Седлак, Симонић, Скодић, Скубић, Стефанић, Ткалчић, Земљић, Жупан, Жунко и Жунковић.³¹

Осим ових, има по тим селима и неколико презимена која сама собом означају национално, племенско, обласно или месно порекло породица. — Такова су на пр. *Безјек* или *Бизјак*, којих има врло много јер су Штајерци своје прве суседе у хрватском Загорју и у Подравини Вараждинској, а донекле и становнике старе Крижевачке Жупаније тако називали; па је стога читав крај тај, по каткад и у нашим записима из XVII. в., називан Безјачком. *Виндиш*, што је у немачком језику означавало човека са Словинске Крајине — Windische Granitz. *Хорваџ*, *Хорваџин* и *Кробаџ* те *Крајнец* и *Лах*. Лах је управо скраћеница од Влах, и у овом крају означавала је обично православног Србина.³² Презимена: *Бриновец*, *Бродњак*, *Градишник* и *Пожегер* казују порекло тих људи од Бриња, Брода, Градишке и Пожеге; а *Огринц*, *Вогрин* и *Вајда* указују на порекло из Угарске, где је реч војвода добила облик вајда.

Занимљиво је, да су у овом крају и нека често немачка презимена добила српско-хрватски наставак -ић. Тако су на пр. и данас у Рогози налази породица *Цолнарић*, чији се предак Јакоб Цолнарић помиње као пушкар међу жумберачким ускоцима најмљеним 1551. г.,³³ а у попису оружаних кметова властелинства Ормож од 1553. г., забележени су и Мартин и Мате *Јегерзонн* међу масом српско-хрватских презимена.

Већина презимена српско-хрватског облика, што их нађосмо по селима мариборског среза, налази се и у пописима најамничке војске на штајерској граници у половини XVI. в. — Видели смо већ како се добар део истих налазио и међу оружаним кметовима, па ћемо још привести само неколико примера из пописа лаке коњице и пешака — мартолоза и харамија.

Данас *Блажићи* живе у Сливници и једно место близу Словенске Бистрице на генералштабној карти означено је са Блажић, коме је недалеко Борић; а 1542. г. помиње се Блажић Јуринко међу најмљеним ускоцима у штајерској служби, док се међу харамијама 1555. г. јавља Блажић Мате. *Богатићи* станују у Јешенци и Рогози, а 1551. г. неколико ускока носи име Богета; уз то, поред Богатића у Србији, још 4 села и засеока у Босни и Херцеговини има име Богатић. *Божићкови* живе у Сподњем Хочу, а 1542. г. помињу се у штајерској служби ускоци Вук и Радивој Божићковић. *Гојковића* има данас у Горици и Подови, а један заселак катастралне општине Седлашек носи име Гојкова; међутим, већ 1546. г. помиње се један Гојко у чети Луке Секеља са 5 својих коњаника. 1551. г. уписан је Гојко Михајло међу харамијама, 1555. г. Гојко Ђорђе у чети Кастеланфија има 6 коњаника, а Гојко Михајло, удружен са Деспотом и Ајтићем, исте године у чети Унгнадовој, имађаше 14 коњаника. — Гојковићи се зову три села у Босни. С Гојком је био

³¹ Razvidnost zemljiškodavčnega katastra, Maribor. — Zaporedvi seznam posetnikov nabrojanih 15 sela.

³² Стога је вероватно да су српског порекла и нека насеља чији назив потиче од имена Лах, као што су: село *Лахонци* и заселак *Лахоншчак* у окружју птујском, *Лаховна*, *Лашко* и *Лашка Вас* у окружју Цеље, те *Лаховник* у окружју Брежице; али није искључено да нека потичу и од Талијана, који су исто тако називани Власи или Ласи.

³³ Starine XXXV., стр. 296—301.

у заједници *Ајшић* 1555. г. па се и данас Ајтићеви потомци налазе близу Гојкових у Подови, а има их још и у Скоку и Сливници. *Јанчићи*, који живе у Сподњем Хочу и Рогози по свој прилици су потомци Јанчић Радована ускока — мартолоза, који је 1542. г., узет у штајерску службу. *Кодрићи*, што је можда метатеза од Кордића, станују у Јешенци, Подови и Рачју; они су ваљда пореклом од ускока Кордића најмљених у службу 1542. г. итд.

Мустафе, што данас станују у Рачју, по свој прилици су потомци харамије Мустафа Андрије, који се 1555. г. налазио у чети капетана Готала на Словинској Крајини; а у платним листовима коњице и пешадије у штајерској служби од 1542. — 1555. г.³⁴ помињу се још и Хасани, Муратовићи и Џафери са хришћанским именима, те им и данас има потомака у Штајерској и бившем Вараждинском Бенералату. — Можда су из тога времена и нека села и засеоци у Штајерској са турским именом. Тако заселак *Турски Врх* у срезу птујском, селу *Туришка Вас* (Türkendorf) у срезу Словињи Градец, те засеоци *Турски Лес* и *Дервише* у окружју цељском.

Надао сам се да ћу у топографским називима по мариборском пољу наћи података о старим изумрлим или расељеним насеобинама нашим у том крају, па сам прегледао и све катастралне мапе поменутих петнаест села између Марибора и Птуја. Али сам се преварио. Велики део назива понемчен је или је бар у том облику уписан на мапама, а остало су готово искључиво само опште словенски називи појединих крајева и делова земљишта. Тако су обични називи: Баре, Бреги, Вратнице, Гај, Гомиле, Гонај, Горца, Горник, Грабе, Гриче, Гродле, Доленци, Драге, Дубраве, Јаке, Керче, Камнишче, Коноплице, Кременик, Крачине, Логе, Меје, Ниве, Новеци, Огрма, Пашек, Пешуце, Побержнице, Подлешко, Подонце, Пометенце, Прелоге, Присенца, Ракитовец, Рода земља Сеништа, Среднице, Струга, Травники, Требеше, Чретин, и др. те под Крижом, на горни пот, пер цесте, пер белем камени, за потоком итд. — Нарочиту пажњу изазвали су називи *Изгон* и *Полушци* у Скоки, а *Гајићи* у селу Јешенца.

Међутим у топографији насељених места по целој *источној* и *средњој* Штајерској — што нарочито наглашујем, јер те појаве нема у њеним западним деловима, — сретамо се доста често са називима села и засеока, која нас већ обликом својим јасно упућују на њихово српско-хрватско порекло. Таквим називима нарочито су богата окружја птујско и љутомерско, а у мањој мери цељско, мариборско и коњичко.

У птујском се окружју налазе: Боровци, Братиславци, Братоножићи (Wratoneschitz-Bratonečice), Буковци, Бутковци, Вајдовец, Витан, Гајовци, Грлинци, Драговићи, Драгошићи, Иванковци, Јастребци, Лочићи, Марковци, Михаловци, Миховци, Павловци, Подвинци, Прерад, Радинци, Савци, Секуље, Савићи, Цветковци и Цветковшчани; у љутомерском: Бановци, Бранославци (Mallegendorf), Будиславци, Будишинци, (Wudischofzen), Бунчани, Витановци, Вогричовци, Вучковци (Wutschkofzen — Vučkovci), Кључаровци, Кокорићи, Моравци (Muratzen — Moravci), Радославци, Радомерје, (Picheldorf) и Радомершчак; у цељском: Божановец, Драшково село, Јагодић (Jagoditsch — Jagoče), Малић, Модрић, Окрожић, Петрово село, Стопић³⁵ (Stopitz — Stopce) и Dobritschendorf — Dobriša

³⁴ Платни листови у Штај. Зем. Архиву Грац, Militaria.

³⁵ Заповедник на Словинској Крајини М. Ленковић јавио је 16-VI-1562 г. штајерској управи: како му је у Вараждин дошао из турске Славоније пребегли харамбаша Стојан *Стойић* са петоро своје браће (Starine XIX.).

Vas; у мариборском: Варош, Meditschberg, Пожега, Осек, Чичек, Скоке, и Добровци; а у коњичком (Gonobitz): Dobrotendorf — Dobriska vas, Модрић, Неманић.

Да се добије дефинитивна и што јаснија слика наших старих насеља по Штајерској ваља, уз историјска истраживања, предузети и антропо-географска, етнолошка и лингвистичка испитивања по свима овим и многим другим околним местима.

Рад. М. Грујић.

СТАРА БОСАНСКА ВЛАСТЕЛА У ДАНАШЊОЈ ТОПОНОМАСТИЦИ

Неки су крајеви Босне и Херцеговине сачували у именима села врло много старинских породичних презимена и личних имена, која се сусрећу у историјским споменицима, што се односе на средњевејековну Босну. Нарочито то вриједи за источну и југоисточну Босну, а поименце за оне крајеве, у којима живе у већем броју муслимани. Г. Ј. Цвијић је уочио, да се у Босни и Херцеговини налази највише старинаца баш у крајевима, гдје живи муслимански елемент.¹ На основу констатације о истоветности данашњих имена села и старих личних имена и презимена дошао сам и сам до истога освједочења, претпостављајући, да је стара имена насеља могао сачувати само континуитет већих маса становништва, које, ако се временом и мијењало, није се мијењало напрасно, него спорим темпом, и то баш код муслимана. Каква н. пр. разлика између имена насеља у сјеверо-западној Босни, гдје у густим масама живи скоро искључиво народ православне вјере, и у јужној и источној Босни, гдје има врло много муслимана. Док онамо насеља носе презимена данашњих становника, овамо имамо много сеоских имена, која данас нико више не употребљава као презимена. Онамо су дакле имена села скорашња, а овамо давнашња.

На основу овога сам у стању констатовати, гдје су свога времена живјели неки босански племићи, који се спомињу у сачуваним писаним споменицима. Ово међутим важи више за малу властелу, јер су се код велике властеле презимена чешће мијењала. Ради тога је до сада било врло тешко установити родбинске везе чланова велике властеле и босанске владарске породице. Они се у споменицама презивају најчешће по очеву имену и ако се зна, да су већ тада имали своја стална породична имена, као н. пр. Котроманићи и Косаче. То исто важи дјеломично и за малу властелу. Али бих рекао, да је јужна и источна Босна примила више обичај сталних породичних презимена, него други крајева. Код велике властеле мислим, да је узрок томе, што су имали простране баштине, па се њихово породично име није ни могло везати само за једно село. Чини ми се, да је код мале властеле презиме неки пут извођено из имена баштинскога села, као што је био обичај у западној Европи, па и код неких данашњих беговских породица у Босни. У ову врсту презимена иду по свој прилици Кобиљачићи, Богавчићи и други, о којима ће доцније бити говора.

Почећу најприје са великом властелом и оним племићима, који се као пуномоћници помињу у разним државним пословима. Њихов број није велики, једно стога, што их у сразмјеру према другој властели није ни било много, а друго, што су како сам споменуо напријед, многи мијењали презимена, па им није могао остати спомен у топономастици.

¹ Антропогеографски проблеми Балк. Пол. Насеља I. стр. ССI.